

УДК 712.252

А. А. Коваленко, аспірант

Київський національний університет будівництва і архітектури

ПЕРСПЕКТИВИ ОЗДОРОВЛЕННЯ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА МІСТА ЧЕРКАС

В статті у відповідності до вимог сучасного природоохоронного законодавства запропоновано ряд Програм для міста Черкаси, основна частина екологічної складової яких зосереджена на суттєвому зменшенні техногенних навантажень на навколишнє природне середовище шляхом запровадження нових сучасних ресурсозберігаючих технологій у виробничому комплексі міста, загальної його модернізації.

Ключові слова: охорона довкілля, навколишнє природне середовище, природні ресурси, зелені насадження, природно-заповідні території, охорона природи, довкілля.

Охорона довкілля та раціональне використання природних ресурсів є невід'ємною частиною процесу суспільного розвитку української держави, адже природні ресурси є основою життєдіяльності населення та економіки держави, тому забезпечення їх збереження, відтворення та невиснажливого використання є однією з основних передумов сталого соціально-економічного розвитку країни.

Сучасне екологічне становище України не може розглядатись без минулого нашої країни, без історії природокористування, без урахування важливої моделі: «людина – виробництво – природа». Зміни, які відбуваються внаслідок людської діяльності, негативно впливають на довкілля, тому в сучасному світі надзвичайно важливого значення набула справа охорони навколишнього природного середовища.

Як свідчить досвід, проводити ефективну політику невиснажливого розвитку в державі досить важко, навіть за умов процвітаючої економіки. Тим складнішою виглядає ця проблема в Україні, яка змушена одночасно вирішувати безліч проблем: політичних, економічних, соціальних, екологічних.

Україна через високий рівень концентрації промислового виробництва та сільського господарства, внаслідок неконтрольованого використання природних ресурсів протягом десятиріч, перетворилася в одну з найнебезпечніших в екологічному відношенні, країн. Нинішня екологічна ситуація в Україні характеризується як глибока еколого-економічна криза, котра зумовлена успадкованими закономірностями функціонування адміністративно-командної економіки. Було допущено серйозних помилок в

організації комплексного використання природних ресурсів, недостатня увага приділялася управлінню охороною природи та контролю якості природного навколишнього середовища.

У відповідності до вимог сучасного природоохоронного законодавства в місті Черкаси запропоновано ряд заходів, основна частина екологічної складової яких зосереджена на суттєвому зменшенні техногенних навантажень на навколишнє природне середовище шляхом запровадження нових сучасних ресурсозберігаючих технологій у виробничому комплексі міста, загальної його модернізації.

З урахуванням основних еколого-містобудівних заходів зазначених Програм, пропозицій щодо впорядкування промислових і комунально-складських територій, передбачені та рекомендуються основні напрямки еколого-містобудівної організації території, зокрема, комплекс інженерно-технічних та планувальних заходів, спрямованих на оздоровлення усіх екосистем міста та умов проживання в ньому, зокрема:

1. **територіально-планувальна організація міста з урахуванням усіх планувальних обмежень** (дійсних на даному етапі) як зон регулювання та обмеження забудови (Схема планувальних обмежень);

2. екологічно зорієнтована **трансформація промислово-комунального комплексу** (перепрофілізація, передислокація, ліквідація), забезпечення їх екологічної реабілітації шляхом планувального та санітарно-гігієнічного облаштування їх територій (в тому числі санітарно-захисних зон);

3. **ліквідація недіючих виробництв** та санітарний благоустрій їх територій з рекультивацією та озелененням;

4. **винесення екологічно шкідливих об'єктів** за межі житлової забудови та міста з урахуванням їх зони впливу, виходячи із еколого-містобудівних потреб;

5. налагодження якісного росту промислового виробництва за рахунок **подальшого впровадження ресурсо- та енергозберігаючих технологій**, комплексної автоматизації та інформатизації виробничих процесів; запровадження на діючих виробництвах сучасних прогресивних технологій міжнародного рівня;

6. розроблення **санітарних паспортів** всіх шкідливих в екологічному відношенні об'єктів, технічних проектів благоустрою та озеленення їх СЗЗ;

7. організація **санітарно-захисних зон** діючих виробничих, комунальних, транспортних об'єктів (відповідно попередньо розроблених проектів або нормативних згідно ДСП 173-96);

8. удосконалення структури та суттєве покращення технічних параметрів **транспортної мережі** та зв'язків, запровадження комплексу

заходів щодо покращення акустичної та екологічної обстановки в місті шляхом налагодження:

Виконання переліченого комплексу передбачених еколого-містобудівних заходів зумовить покращення всіх складових навколишнього середовища та стане запорукою забезпечення сталого розвитку території міста на перспективу.

Пріоритетом розвитку міста має стати орієнтація на розвиток туристично-оздоровчого комплексу (замість розвитку хімічної галузі). Відповідно, має розвиватися і охоронятися природне середовище, як основний ресурс такого комплексу. Це стосується екосистем Кременчуцького водосховища та Черкаського бору, які є основним рекреаційним потенціалом міста. Тому необхідні нові господарські підходи (з забезпеченням процесів відтворення та збагачення цих територій) щодо освоєння прибережної смуги водосховища та мікрорайону Соснівка, біоценози яких є надзвичайно уразливими до дії несприятливих чинників, що мають прояви на даному етапі. Генпланом пропонується упорядкування території Соснівки, заборона будівництва на її території будь-яких об'єктів, що можуть погіршити екологічну ситуацію, заборона будівництва нового житла, організація на базі Соснівки лікувально-оздоровчого комплексу міста, надання Соснівці природно-заповідного статусу.

Запровадження комплексу заходів з реструктуризації і модернізації технологічних процесів на підприємствах промислового комплексу, припинення діяльності окремих шкідливих виробництв зумовить різке зменшення викидів в атмосферу. В результаті значне зменшення матимуть фонові показники та ареали підвищеного забруднення.

Проведення комплексу заходів з утилізації відходів не тільки вивільнить території, а й сприятиме оздоровленню всіх компонентів довкілля; озеленення цих територій зумовить очищення приземного шару повітря. Налагодження ефективної системи знешкодження ТПВ забезпечить покращення санітарного благоустрою в місті. Останньому в значній мірі сприятиме запровадження ефективних заходів щодо подальшої модернізації інженерно-транспортної інфраструктури міста та проведення заходів з інженерної підготовки та захисту території.

Реалізація заходів з реконструкції парків та розширення площ зелених насаджень загального користування, організація водно-зеленої та прибережно-захисної зон вздовж водойм сприятиме створенню рекреаційних територій і задоволенню потреб населення в короткочасному відпочинку. Розширення площ природно-заповідних територій обумовить поступове відновлення збалансованості у розвитку всіх складових навколишнього природного середовища.

Реалізація всіх передбачених заходів сприятиме формуванню раціональної функціонально-планувальної структури, спрямованої на покращення екологічного стану території міста та забезпечення комфортних умов проживання.

Література:

1. Генеральний план міста Черкас. ДП Українським Державний Науково-Дослідний Інститут Проектування Міст «Діпроміст» ім. Ю.М. Білоконя (м. Київ). 2007.
2. Програма ООН по навколишньому середовищу (UNEP, United Nations Environment Programme). 1972.
3. Обласна екологічна програма "Чистий Дніпро" в розрізі обласної програми "Будуємо нову Черкащину" на період до 2021 року. Черкаська обласна рада, рішення від 22.03.2013, № 21-2/VI.
4. Програма розвитку лісового господарства Черкаської області на період 2002-2015 роки. Черкаська обласна рада, рішення від 18.01.2002 № 24-16.
5. Закон України від 25.06.91 №1264-XII "Про охорону навколишнього природного середовища".

Аннотация

В статье в соответствии с требованиями современного природоохранного законодательства предложен ряд программ для города Черкасы, основная часть экологической составляющей которых сосредоточена на существенном уменьшении техногенных нагрузок на окружающую среду путем внедрения новых современных ресурсосберегающих технологий в производственном комплексе города, общей его модернизации.

Ключевые слова: охрана окружающей среды, окружающая среда, природные ресурсы, зеленые насаждения, естественно-заповедные территории, охрана природы.

Annotation

The article in accordance with modern environmental legislation prompted a number of programs for the city of Cherkasy, most of the environmental component which focused on significantly reducing anthropogenic pressures on the environment by introducing new advanced resource-saving technologies in the manufacturing sector of the city, its overall modernization.

Keywords: environment, the environment, natural resources, green spaces, natural protected areas, conservation, environment.